

Vlaams
Parlement

ingediend op **12** (2017-2018) – Nr. 2
5 februari 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Jan Bertels en Paul Cordy

over de evaluatie

van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

over het begrotingsbeleid 2018
van de Vlaamse Gemeenschap

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: Paul Van Miert.

Vaste leden:

Paul Cordy, Matthias Diependaele, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Jan Peumans, Paul Van Miert;
Jenne De Potter, Katrien Schryvers, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
Jan Bertels, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, Katrien Partyka;
Rik Daems, Marino Keulen;
Michèle Hostekint, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

- 12** (2017-2018) – Nr. 1: Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over het begrotingsbeleid
- 14** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting
- 15** (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting

INHOUD

I.	Toelichting door Hans Maertens, voorzitter SERV	5
II.	Toelichting door Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV	5
	1. Begroting 2018.....	6
	1.1. Ontvangstenevolutie	6
	1.2. Impact overname van fuserende gemeenten	6
	1.3. Vorderingsaldo.....	7
	1.4. Structurele benadering	7
	1.5. Uitgaven nieuw beleid	7
	2. Inhoudelijke evaluatie op basis van aanbevelingen in het SERV-rapport van de zomer van 2017 over de begroting 2018	7
	2.1. Vier grote doelstellingen uit het SERV-rapport van de zomer van 2017	7
	2.2. Evaluatie van deze vier grote doelstellingen	8
	3. Conclusie van Hans Maertens, voorzitter SERV	9
III.	Debat.....	10
	1. Tussenkomst van Björn Rzoska.....	10
	1.1. Evaluatie van de meerjarenraming.....	10
	1.2. Vorderingsaldo.....	10
	1.3. Eenmalige correctie door wijziging autonomiefactor	10
	1.4. Schuldovername fuserende gemeenten en vorderingsaldo	10
	1.5. Nuancering regeringscijfer groei investeringsuitgaven	10
	1.6. Europa en de strategische investeringen.....	10
	1.7. De SERV en de schuldevolutie	10
	2. Tussenkomst van Jan Bertels.....	11
	2.1. Vorderingsaldo en het begrotingsevenwicht	11
	2.2. Economische groei ligt in de eurozone hoger dan bij ons.....	11
	2.3. Schuldovername van fuserende gemeenten en het vorderingsaldo	11
	2.4. Eenduidige definities voor nieuw beleid en investeringen	11
	2.5. Investeringspact.....	11
	2.6. Schuldevolutie en –norm	11
	2.7. Appreciatie SERV daling provisies	11
	2.8. Onderbenutting	11
	3. Tussenkomst van Matthias Diependaele	11
	3.1. De Vlaamse Regering zit op het juiste spoor.....	11
	3.2. Groei lager dan in de groeizone	12
	3.3. Nieuwe investeringen en nieuw beleid	12
	3.4. Afspraak van een definitie van investeringen.....	12
	3.5. Cijfers/statistieken op Vlaamse maat.....	12
	3.6. Positieve output gap	12
	3.7. Bedrag van 300 miljoen euro	12

4. Tussenkoms van Peter Van Rompuy	12
4.1. Registratierechten.....	12
4.2. Groei overheidsbeslag	12
5. Repliek van minister van Financiën en Begroting Bart Tommelein	12
5.1. Tevredenheid over inhoud SERV-rapport.....	12
5.2. Oosterweeluitgaven	13
5.3. Conjunctuurcorrectie en de impact op de begrotingsnormen	13
5.4. Nieuw beleid van de Vlaamse Regering.....	13
5.5. Financiering van de taxshift	13
5.6. Nettoactiefpositie.....	14
6. Tussenkoms van Koen Van den Heuvel.....	14
6.1. Impact van het hervormingsbeleid van het laatste jaren	14
6.2. Vlaamse overheidsinvesteringen	14
6.3. Schuldevolutie.....	14
6.4. Leesbaarheid van de begroting.....	14
7. Repliek van Hans Maertens	14
7.1. Eindrapport van de SERV over de gehele regeerperiode.....	14
7.2. Evolutie van de economische parameters: realisme graag want goede conjunctuur zal niet blijven duren	15
7.3. Het belang van definities	15
8. Repliek van Erwin Eysackers.....	15
8.1. De definitie van investeringen	15
8.2. De definitie van nieuw beleid.....	15
8.3. Schuldbeleid	15
8.4. Structureel begrotingsbeleid.....	16
8.5. Oosterweel.	16
8.6. Technische antwoorden	16
9. Tweede repliek van minister Bart Tommelein.....	16
9.1. Hervorming van de registratierechten	16
Gebuurkte afkortingen	18

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

Op dinsdag 23 januari 2018 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting het parlementair document Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over het begrotingsbeleid 2018 van de Vlaamse Gemeenschap (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 12/1).

Daartoe organiseerde de commissie een hoorzitting met Hans Maertens, voorzitter van de SERV en Erwin Eysackers, medewerker van de studiedienst van de SERV. De delegatie van de SERV gebruikte bij haar toelichting een powerpointpresentatie die als bijlage is opgenomen. De bijlage is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door Hans Maertens, voorzitter SERV

Hans Maertens brengt in herinnering dat de Vlaamse sociale partners meer dan 150.000 bedrijven en meer dan 2 miljoen werknemers en hun gezinnen vertegenwoordigen in Vlaanderen.

De raad is decretaal verplicht elk jaar in augustus-september een advies te formuleren over de begroting van het komende werkjaar. Daarnaast groeide de praktijk om in januari een evaluatierapport te maken als tussentijdse update. Dat is wat vandaag voorligt. De spreker onderstreept dat het geen advies is maar een rapport, ook al is het goedgekeurd door alle sociale partners.

De macro-economische omstandigheden zijn gunstig, wat natuurlijk ook impact heeft op de Vlaamse overheidsfinanciën. Na de eurocrisis in 2012 en 2013 werden gedurende jaren Belgische groeicijfers tussen 1,0% en 1,5% geregistreerd. Vandaag zitten we in de range tussen 1,5% en 1,8%. Het VBO verwacht stilaan zelfs 2%. Toch blijft voorzichtigheid geboden. De groei in de omringende landen van de eurozone ligt immers nog een stuk hoger, met 2,2% in 2017 en 2,1% in 2018. De Europese Centrale Bank gaat nog verder tot respectievelijk 2,4% en 2,3%.

Verder ligt de inflatie in ons land hoger dan in de eurozone: 2,2%, terwijl zij in de eurozone 1,6% bedraagt. De internationaal aantrekkende economische groei manifesteert zich, vat hij samen, maar tegelijk scoren wij onder het gemiddelde van de eurozone, terwijl onze inflatie erboven zit.

Vraag is of België zich thans op de top van een hoogconjunctuur bevindt of niet. Volgens de enen is dat het geval, volgens anderen nog niet. Hoe het beleid van overheden en ondernemingen daarop afstemmen? Voorlopig zijn er geen tekenen die wijzen op groeivertraging, al zien sommige economen signalen dat we stilaan het toppunt benaderen en komen we volgens hen niet boven 2% uit.

II. Toelichting door Erwin Eysackers, medewerker studiedienst SERV

Erwin Eysackers, medewerker van de studiedienst van de SERV, attendeert erop dat het rapport uit twee delen bestaat:

- een deel over de begroting van 2018 zelf, waarop hij kort ingaat;
- een tweede deel, de hoofdmoot van zijn toelichting, dat gewijd zal zijn aan de evaluatie van de begroting 2018 op grond van het SERV-advies van vorige zomer. Dit advies gaat dieper in op de vraag hoe investeringsimpulsen te realiseren zonder de structurele begrotingslogica uit het oog te verliezen.

1. Begroting 2018

1.1. Ontvangstenevolutie

De voorlopige raming voor de uitvoering van de begroting 2017 in de decembernota van het Vlaamse monitoringcomité laat een verbetering zien met bijna 240 miljoen euro tegenover de begrotingsaanpassing 2017.

Die optimistische trend wordt niet doorgetrokken in de begroting 2018 (slide 4 van de presentatie), die een sterk negatief eindresultaat vertoont van -1,21 miljard euro, met inbegrip van een grote correctie van iets meer dan 1 miljard euro conform de Bijzondere Financieringswet. De gewestbelastingen hebben op het eind van 2017 een surplus van ongeveer 350 miljoen euro ten opzichte van de aangepaste begroting 2017. De gemeenschapsmiddelen kennen een zeer grote vooruitgang. In het licht van die meer dan 20 miljard euro is de groei met 574 miljoen euro echter geen verrassing.

Het negatieve cijfer voor de eigen toegewezen ontvangsten van niet-fiscale oorsprong is te wijten aan de bijsturing van de energieheffing. Samen met de ontvangsten via instellingen komt men uit op een vorderingensaldo na ontvangsten van -118 miljoen euro, wat zeer dicht is bij het saldo bij de start van de analyse, dat -71 miljoen euro bedroeg.

Op de volgende grafische voorstelling (slide 5) kan men zien dat de uitgaven bij de departementen toenemen met 313 miljoen euro (wat voor het saldo een negatief getal oplevert) en bij de geconsolideerde instellingen met ruim 800 miljoen euro. Na uitgaven bedraagt het vorderingensaldo -1,269 miljard euro, en na de verwerking van onderbenutting en ESR-correcties nog -1,2 miljard euro.

Belangrijk is nog de bijstelling van de autonomiefactor van 24,99% tot 24,957%, wat in essentie twee effecten heeft. Het eerste is een correctie van ruim 1 miljard euro (te hoge ontvangsten via de opcentiemen in de periode 2015 tot 2017), die dit jaar ESR-matig wordt geboekt. Het tweede betreft de in de toekomst lagere ontvangsten uit de federaal geïnde personenbelasting (ongeveer 330 miljoen euro op jaarbasis).

Beleidsmatig is er weinig discussie over het specifieke, eenmalige karakter van de correctie van de opcentiemen, waardoor ze niet wordt meegenomen in de vergelijking van opeenvolgende begrotingen. In de volgende cijfers gaat het bedrag van 1,055 miljard euro er dan ook weer af. Wel moet men zich ervan bewust zijn dat, hoewel de duidelijkheid is toegenomen en de onzekerheid afgenomen, er de komende jaren telkens lagere ontvangsten zullen zijn langs dit kanaal. Een en ander blijft ook van belang voor de Vlaamse schuldevolutie.

1.2. Impact overname van fuserende gemeenten

Ook de overname van een deel van de schuld van de gemeenten die fuseren in 2019, werd bijkomend niet meegenomen in de evaluatie van de begrotingsdoelstelling. Toch vindt de SERV de argumentatie van de Vlaamse Regering dat het om een vestzak-broekzakoperatie gaat, niet correct. Verschillende van de betrokken gemeenten geven immers op hun website aan dat er door de fusie bijkomende beleidsruimte ontstaat, die ook gedeeltelijk zal ingevuld worden. Voor de Vlaamse overheid blijft de impact in 2018 beperkt, al dient deze schuld uiteraard ooit afbetaald te worden.

Om pragmatische redenen neemt de SERV in de verdere berekeningen deze uitgaven dan ook niet in het gecorrigeerde vorderingensaldo op.

1.3. Vorderingensaldo

Na deze correcties komt men uit op een getal van -105 miljoen euro, of 34 miljoen euro minder dan de voorgaande begroting, maar op een uitgaventotaal van ongeveer 44,5 miljard euro is dat nog altijd zeer bescheiden.

De Vlaamse Regering neemt een aantal uitgaven niet op, met name de bouwuitgaven voor Oosterweel en de van het federale niveau overgenomen dossier-ziekenhuisinfrastructuur. De SERV vraagt wel een heldere definitie van bouw- en adviseursuitgaven voor Oosterweel.

1.4. Structurele benadering

Een begroting van een deelgebied in structurele termen vertalen waarbij de doelstellingen op nationaal niveau worden vastgelegd, vereist dat het Vlaamse aandeel in de door België te realiseren inspanning beschikbaar is. De output gap geeft aan welk stuk van de conjunctuurcorrectie op Belgisch niveau daarin moet worden meegenomen. De cijfers voor de output gap lopen uiteen van net positief (Europese Commissie, november 2017: 0,1 à 0,2%) tot negatief bij het HRF en het Planbureau (voorjaar 2017). De SERV koos pragmatisch voor een tussenpositie en komt uit op een zeer beperkt tekort (negatieve output gap).

1.5. Uitgaven nieuw beleid

Bij het in kaart brengen van de uitgaven voor nieuw beleid wordt systematisch gefocust op de uitgaven (VAK en VEK) die effectief in de begroting zitten. De SERV komt uit op een bedrag van 314 miljoen euro aan betaalkredieten, een toename van 131 miljoen euro. Het verschil met de nettobeleidsruimte in de algemene toelichting betreft het beleidsdomein Welzijn, meer bepaald omdat het volgens de SERV daar geen nieuw beleid betreft, maar afspraken uit het regeerakkoord. De SERV baseert zich hiervoor op de toelichting van de begroting van het beleidsdomein WVG.

Wat de nieuwe ontvangstencategorieën betreft, stippen de Vlaamse sociale partners aan dat een verantwoord begrotingsbeleid langs zowel de ontvangsten- als de uitgavenzijde van belang is.

De spreker kondigt op het einde van de legislatuur een rapport over het geheel aan waarin de thematiek verder wordt uitgediept.

De raad wijst ook op de gewoonte van de Vlaamse Regering om een groot aantal fiscale maatregelen door te voeren via het programmadecreet.

2. Inhoudelijke evaluatie op basis van aanbevelingen in het SERV-rapport van de zomer van 2017 over de begroting 2018

Daarop gaat de spreker over tot de inhoudelijke evaluatie en herinnert daarbij nogmaals aan het pleidooi van vorige zomer, pro versterkte overheidsinvesteringen gecombineerd met een structureel begrotingsbeleid. In wat voorligt, wordt getoetst in welke mate de vier daaruit afgeleide doelstellingen zijn gehaald.

2.1. Vier grote doelstellingen uit het SERV-rapport van de zomer van 2017

De SERV heeft in zijn zomeradvies over de begroting 2018 een pleidooi gehouden om de overheidsinvesteringen te versterken, zonder daarmee de doelstellingen van het structureel begrotingsbeleid in gevaar te brengen.

De eerste doelstelling luidt dat een structureel begrotingsevenwicht de basis blijft in alle omstandigheden. Dit impliceert dat de begroting structureel in evenwicht blijft, en dat de uitgavendynamiek niet fundamenteel verschilt van die bij de ontvangsten.

De tweede doelstelling is dat de uitgaven voor overheidsinvesteringen sneller groeien dan andere, waardoor het aandeel van de eerste stijgt in het totaal. Tegelijk moet er steeds beleid mogelijk blijven in niet-investeringsuitgaven zoals Onderwijs of Welzijn.

De derde doelstelling is om in dialoog met de Europese instanties ervoor te zorgen dat strategische investeringen niet in één keer in de begroting hoeven te worden verwerkt maar over de tijd mogen uitgesmeerd worden. Het gaat om een beperkt aantal, weliswaar zeer grote, investeringen.

De vierde doelstelling is de bijkomende schuldopbouw, die alleen mogelijk wordt geacht in verband met de laatstgenoemde investeringen.

2.2. Evaluatie van deze vier grote doelstellingen

De spreker overloopt de begroting 2018 op basis van deze vier genoemde doelstellingen.

2.2.1. Doelstelling 1

Om te beginnen is de begroting in structurele termen bijna in evenwicht. Daarnaast dient de dynamiek van de ontvangsten en uitgaven vergeleken te worden. De groei van de ontvangsten blijkt 0,56% lager te liggen dan de uitgaven. De uitgaven groeien na correctie met 2,22%.

De groei van de investeringsuitgaven wordt geraamd op 5,64%, en die van de overige uitgaven op 1,86%, wat echter nog altijd hoger is dan de groei van de ontvangsten (1,68%).

De eerste doelstelling is in belangrijke mate gehaald, concludeert hij, al groeien de uitgaven licht sneller dan de ontvangsten. De SERV gaat er echter van uit dat het verschil nog kleiner zal worden door het gunstige effect van de conjunctuurverbetering op de ontvangsten.

2.2.2. Doelstelling 2

Wat de tweede doelstelling betreft, groeien de Vlaamse overheidsuitgaven voor investeringen inderdaad sneller dan die voor de niet-investeringsuitgaven, zoals gevraagd.

In zijn brede definitie van investeringen neemt de raad niet alleen die van de overheid zelf op, maar ook de middelen die zij ter beschikking stelt van derden die investeren, zoals welzijnsorganisaties of lagere overheden (bijvoorbeeld in wegen, rioleringen of scholen). In totaal gaat het om ongeveer 4 miljard euro.

Die investeringsuitgaven vertegenwoordigen in de begroting 2017 samen 9,44% van de uitgaven en nemen in die voor 2018 toe tot 9,76%. De toename gaat vooral naar Mobiliteit en het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden in Welzijn.

Een groot deel van de uitgaven volgt de gemiddelde dynamiek, behalve twee. De provisies gaan naar beneden, wat eerder logisch is op het einde van de legislatuur; evenals de inkomensoverdrachten naar ondernemingen en financiële

organisaties, vooral in specifieke dossiers als de uitgaven van het Energiefonds en de integratie van UZ Gent.

De spreker concludeert op dit punt dat de investeringsuitgaven inderdaad vooruitgaan terwijl de overige uitgaven globaal de dynamiek van de ontvangsten volgen. De twee uitzonderingen met een duidelijk lagere groei van de uitgaven zijn de provisies en de hoger genoemde inkomensoverdrachten aan ondernemingen en financiële instellingen.

2.2.3. Doelstelling 3

Wat de derde vraag betreft, constateert de SERV dat op dit punt nog geen vooruitgang is geboekt. Het is aangewezen dat de dialoog bij de opmaak van de begroting 2019 tot resultaten leidt, maar vandaag is het nog te vroeg om daar uitspraken over te doen.

De Belgische argumentatie voor een Belgisch-Europese dialoog is in het afgelopen jaar opgebouwd via het Nationaal Pact voor Strategische Investerings. Stappen vooruit zijn wenselijk.

2.2.4. Doelstelling 4

Een laatste element betreft de impact van het begrotingsbeleid op de evolutie van de Vlaamse schuld en de exclusieve koppeling van de schuldopbouw aan strategische investeringen. Welnu, de Vlaamse schuld groeit van 24,659 miljard euro (BA2017) naar 26,752 miljard euro (BO2018), vooral door de toename van de directe schuld van de Vlaamse overheid, die meer dan vroeger instellingen of beleid rechtstreeks financiert.

Verder heeft de SERV een aantal technische opmerkingen over de nettoactiefpositie. Het aandeel van de vorderingen voor een aantal instellingen is zeer groot. Is het niet aangewezen een voorzichtiger realisatiepercentage te overwegen? Verder zijn er verschillen met de schuld, zoals gedocumenteerd in de jaarrekening van een aantal rechtspersonen. De verklaring is eenvoudig dat de ene een schuld aangaat bij een andere die onder dezelfde ESR-koepel valt. Toch is het goed om dit beter in kaart te brengen, oordeelt de SERV. Tot slot komt een deel van de activa die bijdragen tot de nettoactiefpositie tot stand door waardering van het eigen vermogen, hoewel ze alleen theoretisch verkoopbaar zijn, zoals Aquafin als dochter van de VMM. Ook daar is betere documentatie aangewezen.

3. Conclusie van Hans Maertens, voorzitter SERV

Hans Maertens vat in zijn besluit nogmaals dezelfde conclusies samen. Het SERV-rapport van de zomer van 2017 bevatte de aanbeveling voor meer investeringen bij een structureel begrotingsbeleid.

Vier vragen moeten beantwoord worden.

Eén, wordt er een structureel begrotingsbeleid gevoerd? Het antwoord is bevestigend. Het begrotingsbeleid is op details na in evenwicht. Uitgaven groeien sneller dan ontvangsten, maar het verschil na correctie voor investeringsuitgaven is klein.

Twee, zijn er meer investeringen? Het antwoord is bevestigend, een duidelijke vooruitgang wordt geregistreerd. Dit gaat niet ten koste van andere uitgaven, behalve provisies en specifieke dossiers voor inkomensoverdrachten naar ondernemingen.

Drie, strategische investeringen spreiden over meerdere jaren? Dit is nog niet gebeurd maar het is te vroeg voor definitief antwoord. Hopelijk komt er wel een antwoord tegen de begroting van 2019.

Vier, wat is de impact op de schuldevolutie? De schuld neemt toe maar blijft binnen de beperkingen aangegeven door de huidige nettoactiefpositie.

III. Debat

1. Tussenkomst van Björn Rzoska

1.1. Evaluatie van de meerjarenraming

Björn Rzoska had verwacht dat ook de meerjarenraming onderdeel zou vormen van de presentatie. Wat is de evaluatie daarvan? Hij kijkt alvast uit naar het finale SERV-rapport aan het eind van de regeerperiode.

1.2. Vorderingensaldo

Het lid stelt vast dat de SERV vaak op een andere manier naar de begroting kijkt dan de regering, die bijvoorbeeld Oosterweel en de ziekenhuisinvesteringen wel corrigeert, terwijl de raad dat niet doet. Waarom niet?

1.3. Eenmalige correctie door wijziging autonomiefactor

Hoe kijkt men aan tegen de eenmalige correctie op grond van de aangepaste Bijzondere Financieringswet? Waren correctieprovisies geen goed idee geweest?

1.4. Schuldovername fuserende gemeenten en vorderingensaldo

De fractie van de spreker heeft dezelfde visie als de SERV over de schuldovername bij de fusie van gemeenten. Hij sluit zich ook aan bij de opmerking over onderbenutting op pagina 25 van het rapport, meer bepaald het pleidooi voor transparantie en onderbouwing.

1.5. Nuancering regeringscijfer groei investeringsuitgaven

Verder stelt hij vast dat de cijfers voor de uitgaven nieuw beleid van de regering eens te meer licht worden gecorrigeerd, een verschil van ongeveer 60 miljoen euro. Het lid vraagt verduidelijking. Hij begrijpt ook niet goed waarom uiteenlopende definities van investeringen in gebruik blijven. Wie heeft het bij het rechte eind, vraagt het parlement zich af.

1.6. Europa en de strategische investeringen

Ook zijn fractie vraagt om een afspraak met Europa over het Nationaal Pact voor strategische investeringen.

1.7. De SERV en de schuldevolutie

Tot slot stelt hij vast dat in de presentatie de toon milder is over de schuld dan in het rapport zelf. In de presentatie stelt de raad dat de schuld weliswaar groeit maar binnen de beperkingen blijft die de nettoactiefpositie aangeeft. In het evaluatierapport worden daar kritische bemerkingen bij gemaakt.

2. Tussenkomst van Jan Bertels

2.1. Vorderingensaldo en het begrotingsevenwicht

Jan Bertels stelt vast dat de SERV een andere definitie van begrotingsevenwicht hanteert. De discussie over het al dan niet meerekenen van Oosterweel en de ziekenhuisinfrastructuur duikt opnieuw op.

2.2. Economische groei ligt in de eurozone hoger dan bij ons

Verder moet men onthouden dat de economie weliswaar groeit, maar dat zij dat trager doet in de eurozone, wat nog wordt versterkt door onze hogere inflatie.

2.3. Schuldovername van fuserende gemeenten en het vorderingensaldo

Tot slot is ook blijvende aandacht nodig voor de neutraliteit van de schuldovername van de gemeenten.

2.4. Eenduidige definities voor nieuw beleid en investeringen

Het lid acht de tijd gekomen om het eens te worden over een definitie van nieuw beleid en investeringen. Als men het SERV-cijfer van 315 miljoen euro vergelijkt met dat van 610 miljoen euro van de Vlaamse Regering, is het verschil nog groter dan de raad aangeeft. De transparantie moet nodig bevorderd worden.

Zou het niet nuttig zijn om ook aan de klassieke investeringen in mobiliteit en waterwegen een realisatiepercentage toe te voegen om cosmetische operaties te vermijden?

2.5. Investeringspact

Verder wenst iedereen een constructieve dialoog met Europa over het investeringspact. Er moet dringend een tandje bij gestoken worden, ook in de sociale investeringen.

2.6. Schuldevolutie en -norm

Tot slot in dit verband is ook duidelijkheid nodig over schuld en schuldnorm. Hij sluit zich aan bij het pleidooi voor een realistisch realisatiepercentage van activa en voor een klare berekening van die van de rechtspersonen. In dat verband bepleit hij ook een actualisering van de cijfers uit 2016.

2.7. Appreciatie SERV daling provisies

Waarom vindt de SERV de daling van de provisies normaal op het einde van de legislatuur, terwijl men elders juist voor voorzichtigheid pleit?

2.8. Onderbenutting

Tot slot vraagt hij ook naar de toetsing van de onderbenutting door de SERV.

3. Tussenkomst van Matthias Diependaele

3.1. De Vlaamse Regering zit op het juiste spoor

Volgens *Matthias Diependaele* geeft de evaluatie aan dat de regering met haar begroting op het juiste spoor zit om haar belofte bij het begin van de legislatuur waar te maken.

3.2. Groei lager dan in de groeizone

In de vergelijking met de groeicijfers van andere landen in de eurozone merkt hij op dat een aantal daarvan uit een dieper dal komt. Hijzelf verkiest een vlakkere curve boven een met uitschieters naar boven en beneden.

3.3. Nieuwe investeringen en nieuw beleid

Verder vindt hij dat men niet automatisch alles wat al in het regeerakkoord staat, moet afwijzen voor de kwalificatie nieuw beleid. Dat wordt het pas als een beslissing effectief is genomen.

3.4. Afspraak van een definitie van investeringen

Ook hij acht een afspraak over de definitie van investeringen nodig, zodat men vergelijkingen kan maken.

3.5. Cijfers/statistieken op Vlaamse maat

Het lid hoopt dat de SERV zich schaaft achter de vraag aan het adres van de Nationale Bank en het Planbureau om (meer) cijfers op Vlaamse maat. Die steun is welkom.

3.6. Positieve output gap

Begrijpt hij de output gap goed als hij zegt dat deze in 2018 nul en 2019 positief wordt, waardoor het benodigde vorderingensaldo voor een structureel begrotingsevenwicht zich weer wat boven het nominale evenwicht situeert? Het lid was namelijk – anders dan de SERV – altijd van mening dat het aansturen op structureel evenwicht moet starten bij een positieve output gap en niet bij een negatieve, ook al erkent hij dat de discussie niet gemakkelijk is.

3.7. Bedrag van 300 miljoen euro

Tot slot vraagt hij de bevestiging of het bedrag van de impact van de 300 miljoen euro minder ontvangsten door de herziening van de autonomiefactor inderdaad al verrekend is de begroting 2018.

4. Tussenkost van Peter Van Rompuy

4.1. Registratierechten

Peter Van Rompuy vraagt of de minister dit jaar effectief de begrotingsneutraliteit van de hervorming van de registratierechten kan waarmaken.

4.2. Groei overheidsbeslag

Evolueert het overheidsbeslag trager of sneller dan de algemene groei van de welvaart?

5. Repliek van minister van Financiën en Begroting Bart Tommelein

5.1. Tevredenheid over inhoud SERV-rapport

Minister *Bart Tommelein* is inhoudelijk verheugd om vast te stellen dat de SERV tevreden is over de keuzes die de huidige Vlaams Regering op het vlak van de begroting maakt, keuzes die leiden tot een structureel begrotingsevenwicht met extra aandacht voor overheidsinvesteringen in infrastructuur.

5.2. Oosterweeluitgaven

Verder valt op dat de SERV in zijn analyse van het begrotingsresultaat de uitgaven voor de hoofdwerken van Oosterweel als een structurele, en dus niet als een eenmalige, uitgave beschouwt. De minister gaat er dan ook van uit dat dit eerder een theoretische benadering is, in afwachting van verdere evoluties op het vlak van het afzonderlijk behandelen van strategische investeringen, waarvoor de SERV zelf de dialoog met Europa onderschrijft.

Over dat punt kan hij trouwens meegeven dat de interfederale werkgroepen momenteel aan de slag zijn om een dossier voor de Europese Commissie op te maken. Voor Vlaanderen is en blijft Oosterweel het enige dossier dat naar voren wordt geschoven, een dossier dat trouwens ruimschoots aan de voorwaarden voldoet voor strategische investeringen zoals vooropgesteld door de SERV.

5.3. Conjunctuurcorrectie en de impact op de begrotingsnormen

Naast de behandeling van Oosterweel is er de kwestie van de conjunctuurcorrectie, waarbij veel kanttekeningen dienen gemaakt te worden over de berekeningswijze en vooral over de volatiliteit ervan.

Hoewel de SERV die belangrijke kanttekeningen zelf bespreekt en beaamt in zijn rapport, werkt de raad er wel volop mee om het toekomstige begrotingsbeleid te bepalen. Zo wordt in feite nu al impliciet aangekondigd dat de SERV voor de begroting 2019 mogelijk gaat oproepen om een nominaal begrotingsoverschot te behalen. Gelet op de ambities die de Vlaamse Regering nog heeft op het vlak van nieuw beleid in zowel infrastructuur, zorg en onderzoek, en ontwikkeling, lijkt dat een moeilijk haalbare doelstelling te gaan worden, die zelfs niet echt wenselijk is.

Net zoals de Vlaamse Regering tijdens de voorbije jaren van negatieve output gaps niet met de conjunctuurcorrectie gewerkt heeft om haar begrotingsbeleid te bepalen, zal dat in 2019 evenmin aan de orde zijn. Mocht zij in het verleden telkenmale de negatieve output gaps ingeroepen hebben, dan zou dat ervoor gezorgd hebben dat men vanaf 2009 tot en met 2018 begrotingstekorten toegelaten had. Men moet zich trachten voor te stellen welke negatieve impact dat op de Vlaamse schuld- en tevens nettoactiefpositie zou gehad hebben.

5.4. Nieuw beleid van de Vlaamse Regering

Een derde punt dat opvalt, is de manier van behandeling van het nieuwe beleid dat geïnitieerd wordt. Zo is er in de begroting 2018 voor 140 miljoen euro aan extra vastleggingsbudget voor investeringen in infrastructuur voorzien, bovenop het reeds zeer hoge niveau van 2017.

Daarnaast is er zijns inziens wel degelijk in 374 miljoen euro aan nieuw beleid voor allerlei maatregelen voorzien. De SERV maakt de redenering dat alle maatregelen die reeds bij het regeerakkoord waren voorzien, geen nieuw beleid zouden zijn. De raad gaat ervan uit dat alleen wat niet aangekondigd was, nieuw beleid is. De minister betreurt dat, omdat het de doorgevoerde inspanningen en de permanente bijstellingen onderbelicht die vereist zijn geweest om het nieuwe beleid tot stand te brengen.

5.5. Financiering van de taxshift

Verder gaat men er al te snel over dat de Vlaamse begroting, naast het eerder vermelde nieuw beleid, ook meehelpt aan de financiering van de taxshift, waarvan elke werkende burger meegeniet en waardoor hij aan het eind van de

maand netto meer overhoudt. Ieder van ons zal dit in de maand januari trouwens ook kunnen vaststellen.

5.6. Nettoactiefpositie

Tot slot vermeldt de SERV dat de actuele nettoactiefpositie eventueel toelaat om nieuwe investeringen te initiëren via schuldfinanciering of met andere woorden nieuwe begrotingstekorten.

Daarbij geeft de minister aan dat, wat Oosterweel betreft, hij vanuit zijn bevoegdheid voor Begroting voluit de terugbetaalcapaciteit via tolheffing zal bewaken. De uitgaven voor Oosterweel hebben vanuit die optiek dan ook geen impact op de nettoactiefpositie, gelet op de begrotingsoverschotten die er in de toekomst zullen zijn naar aanleiding van het uitbaten van Oosterweel. Voorlopig zijn er naast Oosterweel geen andere investeringen waarvoor de regering in het rood gaat, of – anders gesteld – begrotingstekorten toestaat die de nettoactiefpositie wel negatief zouden beïnvloeden. De minister denkt dat men die deur trouwens ook het best gesloten houdt.

6. Tussenkomst van Koen Van den Heuvel

6.1. Impact van het hervormingsbeleid van het laatste jaren

Koen Van den Heuvel wijst erop dat het hervormingsbeleid van de regering heeft bijgedragen tot de vastgestelde verhoging van de economische groei en zijn gevolgen voor het vorderingensaldo. Dat we echter nog niet op het niveau van het eurozonegemiddelde zitten, wijten sommige economen aan de latere aanvang van die hervorming in België, maar moet in elk geval een aandachtspunt blijven. Welke oorzaken en aanbevelingen schuiven de SERV-partners zelf naar voren?

6.2. Vlaamse overheidsinvesteringen

Verder noemt hij de Vlaamse keuze voor overheidsinvesteringen duidelijk, juist en noodzakelijk. Hij denkt daarbij niet alleen aan mobiliteit maar ook aan onderwijsinfrastructuur.

6.3. Schuldevolutie

Wel moet de schuldevolutie in het oog gehouden worden, met de nettoactiefpositie mee in het achterhoofd. Ook het positieve cijfer op dat laatste vlak toont aan dat in Vlaanderen het evenwicht tussen investeringen en schuld relatief goed zit.

6.4. Leesbaarheid van de begroting

Tot slot moet ook de leesbaarheid van de begroting een aandachtspunt blijven, waarbij hij de inzet van de middelen uit de kilometerheffing als voorbeeld van mogelijke verwarring geeft.

7. Repliek van Hans Maertens

7.1. Eindrapport van de SERV over de gehele regeerperiode

Hans Maertens bevestigt nogmaals dat er een eindrapport over de gehele regeerperiode komt, waarin ook de meerjarenplanning zal opgenomen worden.

7.2. Evolutie van de economische parameters: realisme graag want goede conjunctuur zal niet blijven duren

Wat de economische parameters betreft, willen de sociale partners vooral aangeven dat er een dag zal komen dat het minder goed gaat. Hij pleit voor realisme: dat het vandaag goed gaat, impliceert niet dat dit ook morgen het geval is. De economische groei robuust houden, is een uitdaging voor iedereen.

7.3. Het belang van definities

Tot slot stelt hij vast dat er veel vraag is naar definities. Daarin houdt de SERV vast aan de methodiek die de raad opbouwde in zijn opeenvolgende adviezen. Toch zou het met het oog op de volgende legislatuur nuttig zijn dat de SERV, de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement eens en voorgoed afspraken maken over termen, waarvan het verschillende gebruik thans tot vermijdbare opmerkingen of kritiek leidt.

8. Repliek van Erwin Eysackers

8.1. De definitie van investeringen

Erwin Eysackers wijst erop dat, wat de definitie van investeringen betreft, de vrijheidsgraad voor de SERV niet zo groot is. De definitie van investeringen van de sociale partners neemt naast de directe ook die van derden mee, zowel lagere overheden als instanties buiten de overheid, voor zover zij ondersteund worden door de Vlaamse overheid.

De essentie van het verschil met de Vlaamse Regering is de vraag of men daarin alles meeneemt, zoals zij doet, dan wel alleen de echte investeringen, zoals de SERV. Voor een samenvatting verwijst hij naar pagina's 46 en 47 van het rapport. De SERV neemt ook geen ESR-8-vormen op, want dat zijn participaties (kapitaalbreng), die niet in de ESR-begroting zitten. De Europese definitie compliceert de zaak nog meer, want die is nog beperkender dan de twee voornoemde definities.

8.2. De definitie van nieuw beleid

Wat nieuw beleid betreft, heeft de SERV het perspectief gehanteerd om enkel uitgaven opgenomen in deze begroting (2018) op te nemen. Een beleidsbeslissing volstaat op zich niet, zij moet effectief vandaag terug te vinden zijn in de begroting. Dat betekent evenwel niet dat al het andere niet bestaat of niet op gang gebracht kan worden. Vanaf de start van de regering is een traject van initiatieven en nieuwe beleidsimpulsen aangevat, die in de opeenvolgende toelichtingen en door de SERV worden beschouwd als afgesproken beleid bij de start van deze Vlaamse Regering. Daar komen in het bijzonder sinds 2017 en versterkt in 2018, impulsen bij. Ook de tabel nettobeleidsruimte in de algemene toelichting maakt het onderscheid tussen nieuw beleid in 2018 enerzijds en eerder opgestart beleid, zelfs als het tot bijkomende uitgaven leidt in dat jaar.

Volgens de SERV horen de in de toelichting van het beleidsdomein WVG genoemde uitgaven ter waarde van 60 miljoen euro, tot de tweede categorie, maar eens te meer laat hij de mogelijkheid open dat de argumentatie van de regering door de verduidelijking van de toelichting overtuigender kan worden.

8.3. Schuldbeleid

Waar de sociale partners het over eens zijn inzake schuld, is terug te vinden in de krachtlijnen in het rapport. De genoemde technische opmerkingen geven aan

wat voor verbetering vatbaar is in de begrotingsdocumenten. Een en ander is met bijkomende informatie op te lossen, oordeelt de SERV, wat ook goed zou zijn.

8.4. Structureel begrotingsbeleid

Over wat de SERV in de toekomst zal aanbevelen wanneer de output gap terug positief is (dit wil zeggen: er dienen begrotingen met een overschot gehaald), is het nog te vroeg om iets te zeggen, maar de logica is wel degelijk die van een structureel begrotingsbeleid, zoals ook Europa dat voorstaat. In het voorliggende rapport staat echter voldoende argumentatie om voorzichtig te zijn met het nu al naar voren schuiven van een datum waarop de output gap terug positief wordt.

8.5. Oosterweel.

Tot slot is de SERV nooit meegegaan met de manier waarop de Vlaamse Regering Oosterweel in haar begroting verwerkt, wat de raad een aantal jaar geleden al naar voren heeft geschoven. Die positie is nooit veranderd.

Het is aangewezen dat tegen de volgende regeringsvorming wordt uitgeklaard wat wel en niet wordt opgenomen.

8.6. Technische antwoorden

Meer technische antwoorden, zoals over het meerjarenrapport, belooft hij alsnog aan de commissie te bezorgen.

9. Tweede reплик van minister Bart Tommelein

9.1. Hervorming van de registratierechten

Minister *Bart Tommelein* antwoordt dat de regeringsbeslissing over de registratierechten genomen is tijdens de laatste vergadering van de Vlaamse Regering in 2017, waarna op 2 januari 2018 een elektronische procedure werd opgestart bij de adviesraden.

Op de duur van de parlementaire behandeling heeft hij geen vat. Hij roept wel op tot snelheid.

Hij onderstreept dat het hier enkel om de gezinswoningen gaat. Alle andere verkopen blijven doorlopen, want daar verandert niets. De kopers van woningen boven een bepaald bedrag, maar die thans nog onder het klein beschrijf vallen, hebben belang bij een snelle realisatie, voor de verandering. Het wachten op het gunstiger tarief, zeker bij woningen onder de 200.000 euro, zal dan weer voor een vertraging zorgen. De Vlaamse Regering heeft er wel voor gezorgd dat alles in hetzelfde begrotingsjaar valt, zodat het effect wegvalt. Binnen de vier maanden na de verkoopovereenkomst moet immers de akte worden verleden. Hij verwacht dat de nieuwe procedure nog voor de zomer in werking kan treden. Aangezien het om gezinnen gaat, verwacht hij ook weinig effect op boek- of begrotingsjaren. Een vertraging van de vastgoedmarkt valt dan ook niet te vrezen, wel integendeel.

Paul VAN MIERT,
voorzitter

Jan BERTELS
Paul CORDY,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
BFW	Bijzondere Financieringswet
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
HRF	Hoge Raad van Financiën
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
VAK	vastleggingskrediet
VBO	Verbond van Belgische Ondernemingen
VEK	vereffeningskrediet
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)